

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

## Goliášová, Markéta: Problematika vztahů romské a neromské mládeže v Nízkoprahových zařízeních

Autorka zvolila jako téma své bakalářské práce velmi složitou otázku rasových předsudků, diskriminace a celkového soužití Romů a „Neromů“ zejména v prostředí NZDM. Zaměření práce je však poněkud nejasné, stejně jako formulace výzkumného problému. Autorka se pohybuje a čerpá argumentaci i explanace střídavě na rovině celospolečenské, na úrovni obecné problematiky vztahů mládeže i na konkrétní úrovni vztahů klientů navštěvujících NZDM Vrtule. I když je podobné přecházení vzhledem ke složitosti a provázanosti problematiky pochopitelné a je velmi těžké se mu vyhnout, bohužel je značně matoucí a není jasné, co k čemu vlastně autorka chtěla dojít a čím svá tvrzení podkládá. Pokud by se zaměřila na poslední, konkrétní rovinu soužití ve Vrtuli, práci by to jen prospělo, neboť nepochybně disponuje vzhledem a zkušeností pro zhodnocení této specifické oblasti.

Teoretická část zahrnuje vymezení pojmů jako je rasismus, diskriminace, xenofobie, další kapitola se zabývá postoji k rasové odlišnosti v době dospívání a v další kapitole autorka seznamuje s principy NZDM. Dává letmo nahlédnout do problematiky diskriminace Romů, jejich mediálního obrazu, běžných předsudků a stereotypů většinové společnosti, pojednává o romských hodnotách, životním stylu atd.

Autorka čerpá z odborné literatury, z níž uvádí i přehled nadnárodních a národních norem, zdroje jsou citovány správně. Vzhledem ke zvolenému tématu by však bylo vhodné uvést rozsáhlejší odbornou literaturu, vynechat zdroje z internetu a některá tvrzení opřít o výzkumy či jiné práce, případně raději vynechat. Zřejmě díky svému kontroverznímu a složitému tématu totiž práce obsahuje dosti paušálních a zjednodušujících tvrzení či normativních výroků. Např. o tom, zda je diskriminace správně a nesprávně společností chápána (str. 10), co je ve vztahu k subkulturám „zdravý rozumový a názorový vývoj“ (str. 23) či některá tvrzení týkající se motivace mládeže k extremismu či pojednání o „romských hodnotách“ (příznačně bez jakékoliv reflexe existující značné heterogenity romské komunity).

V kapitolách zaměřených na principy a praxi v NZDM je autorka mnohem zdatnější. Prokazuje dobrý vhled do potřeb cílové skupiny, principů práce v NZDM, uplatňování metodiky či standardů kvality atd. Zajímavá a podnětná je pasáž o historii vzájemných vztahů v zařízení, o počátcích Vrtule jako „smíšeného“ klubu, o obtížích a reakcích pracovníků a klientů. Podle mého názoru by právě zde stálo za to držet linii práce a pokusit se jít více do hloubky a kromě rozhovorů využívat například příběhy, kazuistiky, pozorování a postřehy pracovníků, a to nejlépe vzhledem k názvu práce i pracovníků z jiných zařízení. Autorka se soustředila na metodu strukturovaných rozhovorů s klienty klubu, která sice slibovala zpětnou vazbu přímo od aktérů, ale bohužel nebyla příliš využita.

Rozhovory s klienty jsou totiž velmi krátké, často frázovité a bez obsahu a příliš informací o vzájemných vztazích nepřináší. Lze jen spekulovat o tom, zda příčina spočívá v základní metodologické obtíži (klienti – respondenti jen těžko mohou odpovídat otevřeně, znají roli pracovníků jako strážců nediskriminačních principů klubu, pamatují si předchozí intervence na toto téma atd.) nebo zda byl důvodem malý prostor pro hlubší rozhovor, větší rozvedení odpovědi, doptávání se po významu, hledání příčin. Výsledky rozhovorů tak příliš vztahy mezi vrstevníky neosvětlují a postačují pouze k základním a poněkud plochým závěrům (někteří respondenti mají předsudky dané výchovou a/nebo negativní zkušeností). Zřejmě i proto shrnutí výzkumu obsahuje převážně spekulace („důvodem střetů byla zřejmě vzájemná

nevraživost“ – str. 47) a nepříliš přesvědčivá tvrzení („v NZDM Vrtule se objevuje nový prostor pro výchovu mládeže k toleranci“).

Rovněž v závěru najdeme sporná tvrzení, například o prokázání faktorů ovlivňujících dospělé, děti a mládež v provedeném výzkumu, nebo „děti přejímají negativní názory na romskou minoritu od svých rodičů a nemají možnost utvářet si postoje založené na osobních zkušenostech“ (str. 49).

Přes uvedené výhrady lze konstatovat, že text splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Zvolené téma je velmi aktuální a stejně tak i je velmi potřebné hledání funkčních způsobů, jak pracovat s předsudky a začleněním ohrožené mládeže. Autorka ve své práci správně poukazuje na fakt, že nízkoprahová zařízení mohou v integraci romské komunity hrát velmi významnou úlohu. Obtížnost a náročnost každodenní práce v zařízeních a v terénu jde ruku v ruce s obtížností při teoretické a metodologické snaze tento složitý problém uchopit, pojmenovat či hlouběji analyzovat.

Otázky pro obhajobu:

Jakým způsobem mohou kontaktní pracovníci NZDM přispět ke zlepšení vztahů odlišných skupin vrstevníků (Romů, Neromů)? Co se vám osvědčilo, co naopak bylo neúčinné?

Ve výzkumu konstatujete velkou ochotu k poskytování rozhovorů na téma vzájemných vztahů u Romů, naopak malou ochotu u Neromů. Čím si tento rozdíl vysvětlujete?

V případě, že autorka dostatečně zodpoví tyto otázky a vyjádří se i k připomíncekám uvedeným v textu, navrhuji klasifikaci D.

Oponentský posudek zpracoval:

Mgr. Stanislav Kunc